Otsalla-Febrero
20
Astartia - Martes

Bilbao, 1934

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
...bao'kua... ... 6,00 Irko, Iru ile;
Bilbao'atazkua 7,50 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urtez
Atzarrijetakuak 100,00 " "

Beldayen itunduba

XXII urtia | Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.º | 234 Idazkutxa | 17.810 Urrutizkiña | 6.616 zenbakija

Egunekua

Euzkel-belguntxak

Geure euzko-ele mařian Bilbao'ko Jon deunen eřtxadonan aspaldiko urtiotan urtaro ixan oi-diran belguntza oneik, igazi dan igandian asi ziran, uřengo igandian amařuteko.

Lenengo eguneko belguntza au, ařatsaldeko sei ta erdijetan asi zan, guk, izpařingi onetan, okeř ulertuta-edo, saspi ta erdijetan asiko zala iragaři gendun baña.

Okeř iragařte onek, ordu baten okeřa ekaři eban. Ordu baten okeřak, notin askoren utsa, okeř au bide dala belguntzaratu barik geratu ziran ardi galdu asko ixan ziran-eta.

Okeř egiñak, baña, zuzendu egin biař dira, belguntzako gora-bera ta artu-emon gustijak be, oretarakoxe dira, ba, bide okeřak-ziař doyazan ardi galdubak, bide zuzenera ekařteko.

卐 卐 卐

Belgundarijak, irakuřle, eztira Jon, ezta Kepa be, Jaun-Goikua Ber-bera baño.

Jon eta Kepa, Zalo-etxebařia anayak, irakuřle, Bilbao'n bixi garan euzkeldunoi geure izkuntza garbi-edeřian Goikua'ren itza edatuten Jon deunen eřtxadonara etoři diran bidaldubak baño eztira; euren aboz, Goikua'ren berbea gure goguetaratuten etoři yakuzan euzko-belgundari aguřgařijak.

Eta Jon deunen txadonara eldu diranaz batera, deika asi yakuz. Gu, bařiz, arein dayari erantzuten.

"Eřdu pekatarija,
eřdu elexara;
Jaun-Goikua'ren itza
gogoz entzutera."

Auxe ixan da belgundarijak guri egin dauskuben deya. Eta guk erantzun dautseguena, beste au:

"Damuz eta negařez
gatoz, gu, Zugana.
Josu ¡oi! damu dogu
pekatu egiña."

卐 卐 卐

Kepa belgundarijak, itz neuřtubok bide dirala, Josu'k egiřen dauskun dei samuřian idoro eban asikerako ekiřalditxubaren geya.

Dei egiřen ebana, Josu zala, esan euskun. Deřubak, ostera, gu gintzala, donokirako bidia laga, ta gaiztokirakua-ziař ibilřen asiřa gagozan ardi galdubak.

Josu'k abuan miñi dautsan dei onek, belgundarija, Josu'ren Bijotzera begira imiñi dau, eta guk ezegaz be ase ezin dogun egařijaz oldoztuten.

Josu'ren Bijotz gozuan, ur gařden-gařdena darijola dagon osasun-iřuřija ikusten dau. Obendijen egařijan, ostera, zoritxařerako daukagun makuřtasuna.

Eta zoritxařerako daukogun makuřtasun oretatik, zutundu egin gura gauz, eta ezegaz be ase ezin dogun egařija aseko dauskun iřuřira bidian imiñi.

Iřuři ori, Josu'ren Bijotza da. Eta belgundarijak egiřen dauskun deya, arakoxe da.

"Eřdu pekatarija..."
卐 卐 卐

"¿Nundik gatoz? ¿Nora etoři gara? ¿Nora guaz?"

Ona emen Jon belgundarijak abotik atarata axiaren eguetan imiñi euskuzan iru iřaun berezi.

Iřaunoik, axiari kendu dagijoguzan, ba, ta bakotxari jaokan erantzuna emon.

—¿Etoři?—Goikua'ren guramenetik etořijak gara.

—¿Nora?—Ludira. ¿Norako?—Nonokirako.

Goikua'k, ludija, ezerez utsetik irasi ebanian, auts apuř bat eskubetaratu eban. Autsari, gero, putz-egin eutsan, eta gixona sořtu.

Putz arek ludiratu eban gixonari, Urtzi'k, "azi ta ugařiřu adi"—esan eutsan, eta ludija gixakiz beteta geratu zan.

Gixonaren soña, Goikua'k, auts apuřian idoro ba-eban be, gogua Bere arnasan idoro eutsan, eta luřerako bakařik sořtu eban soin ilkořetik urtetan zanerako, donoki edeřa egin.

Gixonaren gogua, donokirako egiña da, ba. Soña, ostera, luřerako egiña.

Eta soñak, luřerako egiña dalako, luřera begiratuten dau, ta bařuban sařtuta daruan goguari be, luř-zaletasuna emon.

Eta luřerantz makuřtubagaz, donoki edeřetik uřundu egiřen dau, ta gaiztokirako bidian imiñi.

Donokirako sořtu ebazan arima ilkořak, baña, Jaun-Goikua'k, gaiztokiratuterik eztau gura.

Eta artaldia mate daben artzain onaren antzian, belgundari bigurtuten da, Bilbao'ko Jon deunen txadonatik Jon eta Kepa euzko-belgundari zintzuen aboz, guri ardi galdu eřukařijoi, euren belgundari bijotz mařaliakin, Josu artzain mate onaren dei samuřok gure bijotzetaratuteko:

"Jesus artzain mařia
datoř gauř didařez,
ardi galduben bila
arin ta negařez."

卐 卐 卐

Belgundarijen deya, Josu artzañaren deya da. Erantzun dagijogun, ba, Josu'ri, Josu geure artzain ona da-ta.

URIBIŘARTE'TAŘ IBON.

España'ko Erriketa

SOCIALISTAK

ZELETA

Auřeragoko idazkai batean España'ko eřiketa edo politikatzaz itz egiřean ESATEN GENDUN "socialistak" oso mindurik auřkitzen zirala azkeneko auteskundiak ezkoroztik, orduan eraman zuten uste ezbezelako jipoi gařatzaren eraman-eziñagatik; eta geroztik gauza aundijak egiřeko ziran ařen, ordukotxe tankera mingařijan auřkitzen dirala dirudi, oraindik.

Bai, "socialista" españařak asaře dira gogotik; eta len gertatua eta geroztik gertatzen zayena dute, noski, min. ¡Beren uste ameskořen auřera eraman-eziñaren miña...! Ori da gustija; eta ostantzekuak "koplak" dira, "Lauaxeta" azkařak egoki asko sařiřan esan oiduan bezela.

Eta beren ageřkun gustitan, beren eřiketa azalpen danetan langile edo biařgiñen zuzendari ta laguntzalerik onenentzat bezela itzez (eta ez egiřez) azaldu izan diran ařen, beařtsubaren aurkaririk ziřalenak berak dirala esango genduke. Egintzak ala agertzen digutela dirudi beintzat.

Bestelako azalpen lotsagaři askoren ařtian, eta beren eguneroko "El Socialista" ziřalak beste gauza bat azaldu nai-ba'digu ere, agiriyan dago zeren tajuz jokatu duten Batzař-Guren edo Congreso'an orañago Udal-bařutien beren gogoko legedi beřijaren edo "abolición de la ley de Términos municipales"-arazoan Ez dute legedi au azteřtu nai izandu, eta bere ezezteak min gařatsa sořtu-eraso du beren ařtean.

"Txakuř-goseak, ogiya amets" bezela, "socialista" abek ere beren "opila" baizik ezdute gogoko; eta berenaren aldez, edo beren-ařtekuen ogasunen aldez itxuan leyatuko dira, egintza itxuski onek beren labetik at auřkitzen diran langile ta beařtsuen eskubide ta ogasunei egin dezayoten okeř edo gaizkintza aundijaren begirapenik gabe.

Egikisun auxe oařtu oi-degu beti edo geyenetan españař "socialista„'en eřiketa-arazo agirikoetan; eta gauza ori bera oařtu degu auřerago aiřatu degun arazo gařantzitsu oretan ere.

Udal-bařutiyetako beren legedi beřijaren ezezpen auřka su-ta-gařekin eta jařaiřu dute. ¿Zergatik ori? Esango degu.

Esango degu... Bai. Eta aiřatutako "Ley de Términos municipales" ori socialisten jauntxukerirako otondutako legedi zikin bat zala jakitia, aski izango dala uste degu dana esanda dagola esateko.

Berena ta ez bestelakoai, ogibide erosoa aukeratzeko tajututako legedia zuten ori "socialistak"; eta orain "agrarioak" beren "kutuna" luřazpiratzea dute min. Eta min duanak, "¡ai...!"

Ořtan ondo egondu dira eskumař-izenekoak, Lerroux eta beriekin batean. Onela (uste danez beintzat) nekazari mota gustitakoak izango dute ogibidea; ez lenago bezela, "socialistak" bakařik...

Mutuřetako edeřa ařturik dira, ba, gezuřezko langilezale oyek jauntxukerizko Udal-bařuti-lege ezezte ořekin; eta ondoren datořkiote beste bat. "Jurados Mixtos„'en beřiztea.

Baña beřizta au biař-beařeko ta onurákoř zayo nolanaiko langileari, gustijak begirapen batez ikusijak eta ařtuak izan ditezen. Baña "socialistak" ez dute ořelakorik nai, ¡langilezale aundijak izan ařen!

Oř ikusten da, ba, garbi, "socialista"-españařeri etzayola deus ajola langilearen oneraspengatik, berenagatik baizik; eta ořetxengatik orain (¡jakiña!) aizijak keyaren gisa auřez damaizkin beren amořuzko matxiñada edo eřebuluziño ots oyek guzik.

¡Ez daukatelako, lenago bezela, gobernuko labeko "opilak" beren ařtean banatzerik!

Deunen bixitza

Lon deuna, gotzaña

Doibatzak izan dituan deunen ařtean ospatsuenetakoa ta entzute aundienetakoa izan zan deun au. Egin zituan alatz ugari ta ařigařiak irabazi eutsoen bereziki entzute aundia. Kistařak zitun gurasoak eta kistařtasunaren gerizpean azi eben semea txikitandik.

Garai atan Ravena'ko gotzaintzaren ardura eukan gotzaña deun-ustean eukaen danak. Aretzaz entzun zituan onespenak igituta, aren ardurapean egoteko baimena eskatu eutson Lon gazteak gotzañari. Maitekiro artu eban arek bere zaintzapean. Gaztearen egokitasunak ekandu garbiak eta ilzaera begikoak berealaxe irabazi eutsoen biotza gotzañari. Doibatzari aintza bakana erakartzeko laingoa zala-ta, apaiz egin eban gztea eta eleiz-ondasuna kerabiltzeko arloa egotzi eutson.

Ařeta bizian bete eban luzaroan bere eginbeařa. Bien bitařtean, baña Katania'ko gotzain Sabin il zan eta Lon autu eben aren ondorengo. Alegiñak egin zituan arlo au bere sorbaldatik aldentzeko; alpeřikakoak izan ziran, ordea, bere alegiñak. Nayaz beste, 770'gařen ařtean autu eben gotzain.

Bein sorbalda gañera arloa ezaři eutsoenez gero, zurki ekin eutson bere eginbeařari. Eleizgizonen oiturak esiratzen alegindu zan. Bera izan oi zan, ořatio, beste guztien eredu. Egiteak eroaten zituan beti auřetik. Beartsuen maitale ta laguntzale izan zan: alargunen eta umezurtzen eusle. Sinestegalduakin izan zituan eztabaidaen sutsutasunak ořa ta ona bařeatu eban bere izena; egin zituan alatzak edatu eutsoen, ořatio, izena geyago.

Katania'n zoratzale altsu bat bizi zan garai atan. Kistařa izan zan gaztearoan zoratzale au. Gero, baña, gaztetandik artu eban uskurtza azpiratuta, bere zora-lanetara bakařik jaři zan. Aundi-nayak eroan eban zeregin onetara. Egin be egite ařigaři ta entzutetsuak egiten zituan. Erdi-toteldurik egoten ziran ikusleak aren ezkututiko indař-egiteak ikuski. Ařiturik egozan aren ingurukoak eta jaungoikotzat gurtu be egin eben gizona. Naspil-bide zala-ta, kaisařak agindu eutson Erakidel bere gelazai negusiari gizon a atxilotzeko ta bere auřera eroateko.

Itxaso-zeař kaisařarenganaño eroela, ... te izugařiak egiztatu zituan. Edestu e... ezan egiteok kaisařari. Alan da guzti... eriotzara zigortu eban. Iltokira eroan... nean, edateko ura eskatu eban eta ed... gertu zan unean berbertan oyu a... eban: "Aguř kaisařa?", ta ikuste gu... begietatik ezkutatu ta itzali zan. Bi... aldiz be egite onen antzekoaz usteg... iltzalien artetik igesegin eban. Deab... indařak aizatu eban.

Egite oneik guztiak entzun zitua... Lon deuna uřeratu yakon zoratzale... tsuari ta Jaungoikuaren izenean eska... tson alderatzeko ta izteko bere zo... guztiak eta Doibatzaren magalera bi... ko. Arek, ordea, ez eutson jaramonik... Okeřago dana, bařiz, egun batez Lon d... jaupa esaten iñarduala, eleizbařura... zan Lindora zoratzalea ta oin-ots eta... -ots izugařia atereaz, meza-entzulei... -eragiñaz, meza eragotzi nai izan... Biziro asařatu zan Lon deuna zora... learen ausardikeri bakana oartu eba... eta Jaungoikuari laguntza eskatu ond... eraso eutson gizon altsuari ta lepa-... etik eldu ta menderatu eban. Gero, ata... bereziki biztu eben sutara jaurti eben... ratzalea ta an eře zan.

Beste zio batez be erakutsi eban L... deunak bere indařa. Gurtetxe berezi... eregi eban aintzina Dezi kaisařak an ja... koak gurkatzeko. Muño baten gañean e... an gurtetxe au. Bein Lon deuna gurt... ořetara zuzendu zan eta an egiazko Ja... goikuari egin eutson otoyaren bitařte... diak apurtu ta zatika luřeratu zituan. G... roago, jainkoaizunak egon ziran tok... bertan, kistařen gurutza deuna jartzea ... tu eban.

Egite oneikaz guztiakaz alde guztiera... baldu zan Lon deunaren izena. Ord... kaisařak be entzun zituan aretzaz or-... notiñak edesten zituen egite ařigařiak e... gizon bakan a ezagutu nairik, deitu euts... Bere auřera aurkeztu zanean, kaisařa ... peztu zan eta deun bati egokion begiram... nez eta itzalez artu eban.

Amasei urtez jardun zan Lon deu... gotzaintzak ekarkiozan eginbeařak zu... betetzen. Azkenik, 716'gařen urtean il za...

A.'TAŘ T.

Claret abea Zorundun

Doipurubak, ila onen 25'kn., Claret Andoni Mirena abea Zorundun iragařiko ei-dau. Bere semion pozořa!

Zeu, be, euzkeldun irakuřle ori, poztu zařezantzat, gure Ařa aguřgařijazko bixizpař batzu ipiñiko dautzudaz.

Catalunya'ko Sallent (Barcelona) eřijan jayo zan 1807'g. urteko lotazila-24'gn. Gurasuak, eundegi-jabiak ixanařen, aberatsak etziran, kistař on eta langile zintzuak bai, baña.

Andoni semia, be, eurek lakoxia zan.

Jaungoikua'k, bařiz, Andoni gastia eungintzarako barik beste egintza gurenaguetarako autetsi eban. 28 urtedun, 1835'gn., jaupaltzea (abadetza) ařtu, ta lelengo urtietan bere eřiko jauparija ixan zan. Andoni jauparijaren goguak, baña, leku zabalaguak biař-ta, ziñestebakuen ařteko belguntzetara juteko erabakija ařtu eban.

Ořetarako, Roma'ra jo ta "Propaganda Fide„'ra auřkeztu zanařen, lasteř igaři eban Jaunaren naya ori etzana.

Atzera egin eban, ba, Catalunya'ra 1840'g. urtian.

Uřengo zořtzi urtietan, Viladrau eřijan asiřa, eřirik-eři belguntzetan ibili zan Catalunya osuan. Aldi aretan kataluñeraz idatzi eban "Cami Dret" otoi-idaztija ospatsuba da. Lasteř argitaldu eban gazteleraz, be, "Camino Recto" ixenaz. Geruago euzkeraz iraři zan, baña, erdizka baño ez. Aurten, J. I., osorik argiřalduko dogu.

1848'gařen urtian Canarias ugařtietara jun zan belguntzetan. Uřengo urtian, 1849'gn., atzera etořiřa, Miren Bijotz-Semien Lekaidija (Bazkuna) irasi eban Vich'en. Bazkun au Europa, Apirka ta Ameriketa'ko edozenbat lekutara zabaldu da; eta bazkidien ařtian euzkotař asko gara.

Auřten Miren-Bijoztařak Txiña'ra, be, eldu dira; eta aratu diran lenengo zořtziren ařtian bizkařař bat dago, Unduřaga abea.

Miren-Bijoztař-Lekaidija irasiřa uřengo uřtian, 1850'gn., Doipurubak Claret abea Santiago de Cuba'go gongotzain egin eban; eta sei urtetan ango biztanlien onerako egin ebana ařigařija ixan zan. Gaiztuak il egin gura ixan eben sařitxu; eta Holguin eřijan ikaragařiro zauriřu eben.

1857'gařen urtian Madrid'era etoři biařa jazo yakon, II Elixabete España'ko bakaldumiak (eřegiñak) bere autořentzule ixendatu ebalako.

Uřengo amaika urtietan bere idazti ta itxaldijakaz Madrid'en eta España'ko beste leku askotan Jaunaren aintzarako egin ebana ařatutia, be, gatxa litxake.

Euzkadi'ra, be, etoři zan. 1866'gařen urtian Zarautz'en, Donostia'n eta Gazteiz'en ixan zan. Donostia'ko Miren-deun txadonan egin ebazan txonitzak ospatsubak ixan ziran. Orduban Claret gongotzañak Donostia'n irasiriko Miren-Alabaen eta Koldobikařen bazkunak bai-dirabe oindiño.

Bigařenez 1868'gařenian etoři zan, España'ko matxiñadea baño lentxubago, Lekeitio'ra; eta ilabete egin eban berton. Lekeřařak, aren bixikerea ikusiřa, deuntzat etsi eben; eta joranez erduten ziran bere txonitxetara. Irala-17'gařenian Donostia'ra aldatu zan; eta 30'gn., España'ko matxiñadea zala-ta, France'ra.

Uřengo urtian Roma'ra jun zan; eta Vaticano'ko batzař nagusijan itxaldi sutsuba egin eban Doipurubaren uskořeztasun-aldez. Ordurako, bařiz, makal eguan-eta, 1870'gn. France'ra etoři zan.

Fontfroide'n il zan deunen erijotzaz, 1870-uřila-24'gn.

Ilotz deuna, bařiz, 1897'gařenian Vich'era ekaři zan, eta Miren-Bijotz-Semien txadonan dago.

Zabala-Arana'tař Joseba.

Miren-Bijotz-Semia.

Belguntzea euzkeraz

Bilbao'ko Jon deunaren txadonan igazi dan igandian asi ziran euzkerazko belguntzak, atzokua ixan eben euren bigařen eguna.

Belguntza oneřara, eřduten, Bilbao'n bixi garan euzkeldun gustijak gagoz biařtuta. Batetik, euzkeraz dakigunok, enparaukuak baño uskuřtza-zaliaguak garala, bein baño sařijago ageřtu ixan dogulako.

Eta bestetik, belguntza oneik, geure-geuria dan euzkera garbi edeřean egiřen diralako.

Belguntza-sařera ordubak, onixek dira:

Goxetan, seirak baño leuren gitxijagotan.

Ařatsaldetan, sei ta erdijetan.

Ordubok, egoki-egokijak diranezkero, egun baten be ezkara geratu biař euzkerazko belguntza oneřara eldu barik.

Bilbao'n bixi garan euzkeldunok, miñagaz bakařik barik, egiřadakaz be euzkeltzaliak garala erakutsi biař dogu, bestelan, gure euzkeltzaletasuna, guzuřezko euzkeltzaletasuna dala, aurpegira jauřtiko dauskube.

Belgundarijak dei-dagiskube. Euren deya, Urtzi'ren deya da.

Dei au, bařiz, euzkeraz, geure ele mařian egiřen dauskube. Beraz, gu, euzkera-egařiz gagozan seme eřukařijok, dei ořei erantzun biařian aurkitzen gara. Eta erantzun egingo dautsegu, dei dagijanari erantzutia, euzkotařena da-ta.

INGI BILDEGIA
Papelería del Oria
MORAIZ'TAR JOSEBA MIRENA
Teléfono, 154 TOLOSA

EUZKO-GASTEDIJA

ITZALDI ABERKOYAK EUZKERAZ

Geure elia ta geure Aberria

II

Nor bere izkuntzak bakař-bakařik ditu nor bere abendaren oldozkun edo pentzamentuak azaltzeko beař diran itz gustiak.

Augaitik, nor bere izkuntza galdu duan eřiak bere gogoa elbařituta dauka, zatirik beařena, onena ta bikañena palta dualako.

Geyago oraindik. Nor bere ama, eliak, au da, nor bere amatxoren altzo bigunean, bere bulařa artuaz batera ikasitako izkera edo eliak bakař-bakařik ditu gogoa itxařtu erasoteko, ta gure gogoaren ari danari dař-dař eragiteko beař diran eresi mueta gustiak.

Entzun ditugu antzokietan edeřki abestutzen zuten abeslari bikañak, entzun ditugu eleizetan eta batzařetan edeřki mintzatzen ziran izlari aundienak, baña munduko abotsik edeřenak ez digu iñoiz gure biotzik ikutu, ez digu iñoiz gure gogorik igitu gure amaren abotsak igitu ta biguntzen zigun bezela.

Eta zergaitik au?

Gure amaren abotsak bakař - bakařik dualako gure gogoaren ate guztiak irekitzeko gai dan giltza bakařa.

Au onela da eta ludia ludi dan ařte onela izango da. Guk egiña ez dalako, gizonak egiña ez dalako. Jaungoikuaren neuři gabeko jakinduriak egiña baizik.

卐 卐 卐

Geure ama-izkera edo geure ama-eliak geure biotza ikutu ta biguntzeko duan indař aundia orain esango dizutetan gertaera onetan ikusiko dezute.

Ez uste izan ipuña danik, edestia da, neure gastea nintzanean neure eřian jasorikoa.

Nere jayotz-eřian, ni gaste nintzanean, amama zař bat bizi zan.

Oso ona zan, ume danok "amama Manu" esaten giñion.

Bakař-bakařik bizi zan, seme alaba asko izan zituan ařen, batzuek il, beste batzuek Ameriketara juan zitzaizkiolako.

Beregandik uřien zeukan umea, Madrid'en ezkonduta bizi zan alaba bat zan.

Alaba onek esaten zion, bakařik ain itun bizi gabe juan zedila Madrid'era berakin bizitzen. Beste ondo nai zioten gustiak ere ori bera esaten zioten eta alako batean "Amama Manu" bere jayotz eřiari aguř egin da, ia larogei urtedun juan zan Madrid'era bere alabarengana.

Alaba erdeldunakin ezkondua zan eta ez gizonak eta ez umeak ez zekiten euzkerarik. Baña amama Manu'k alabakin bakařik bazan ere egiten zuan euzkeraz. Ez baña bere suyakin eta bere ilobatxoakin.

Lau edo bost ilabete zeramazkian gure amama Manu'k Madrid'en, beti itun, beti ixilik, eta udabeřiko egun batean bere alabak esan zion: —Ama, gauř ařatsaldean juan zaite Jose Antonio'kin soldauen ejertzioak ikustera. Ia pixken bat alaitzen zeran. Ikusiko dezu zenbat soldau, eta molako gauzak egiten dituzten.

Ala, ařatsalde artan, tranbian sařtu ta amama Manu ta bere iloba juan ziran Carabanchel erantz edo, soldauak ikustera.

Tranbia'tik jatxi ziranean, emen datoř soldau talde bat, eřeskadan jaři gabe dabiltzanean bezela, danak pařeka ta danak izketan.

Gure amama Manu beltzez jantzita, bere mantal eta buruko zapi beltzakin, ain euzkeldun jatořen itxuran ikusi zuanean, soldau euzkeldun batek taldetik. —Aguř, ama-diadař egin zion.

Eta amama Manu gaxoak, euzkeraz entzun zuanean bere bařuan ařtu zuan astinduaz negařa begian zuala —Aguř seme— erantzun zion, —Nungua aiz ba, gizajo ori? —Ni Urnieta'kua, ama—erantzun eta auřera, bestiakin batera jo zuan soldau euzkaldunak.

Amama Manu, luřari oñak josita ba'leuskan baño geldiago bertan gelditu zan negařez.

Eta bere ilobak eřderaz-zer dezu, amama? guazen ba soldauak ikustera, esaten zionean euzkeraz erantzuten zion: —"Ume, guazen etxera, ume, guazen etxera".

Atzera tranbian sařtu eta juan ziran etxera, eta bertara eldu ziranean amama Manu'k bere alabari —Ume, neure eřira juan biař diñat, neure etxera juan nai diñat.

—Baña, ama, ez altzaude, ba, emen ondo? Zer palta dezu ba?

—Ai, ene umetxoa, nik emen ezer palta ez, eta dana palta. Eleizara igandian juaten naizanean euzkerazko sermoya palta, igande ařatsaldietan besperak eta eřosarioa palta, gabaz etxian eřosarioa palta. Eleizara juaten naizanian ere Madrid'eko eleizetan Jaungoikorik dagonik ere nere bařuak ez din igertzen, etxian umiakin ere itzik egin ezin, ni banian neure eřira.

—Baña, ama, orain ařte, bost ilabetian ez dezu ba ořelako gauzarik esan? Zer egin biař dezu ba an, bakařik? Emen obeto zaude, nik itz egingo dizut euzkeraz.

—Ik, bai, baña, bezte iñořk ez ordea. Ni ba nian, ume, ni banian. Lasteř il beař diñat eta nere ezuřak Ařitokieta'ko Ama Birgiñaren begiratupean nai dizkiñat, ni nere eřira.

Eta alaxen, sařtu bultzian eta amama Manu atzera bere jayotz eřira etoři zan. Bere ama-elia entzunaz bere bařuan nabaitu zituan utzuneak betetzera.

Eta bere jayotzeřian il zan Madrid'etik etoři ta laugařen ilabetera.

AŘITOKIETA.

Katolikoak bai, baño gurea eginda

"El Pontífice romano, cuando habla excátedra, es decir, cuando, cumpliendo su oficio de Pastor y Doctor de todos los cristianos, en virtud de suprema autoridad apostólica, define que la Iglesia universal debe abrazar alguna doctrina determinada referente a la fe o a las costumbres gracias a la sentencia divina que en la persona de Pedro le ha sido prometida, *es verdaderamente infalible*, con aquella infalibilidad de que el divino Redentor ha querido que estuviera provista su Iglesia, siempre que se vea obligada a definir alguna doctrina sobre la fe o sobre las costumbres."

Gustiz saritan ikusten degu sekula katoliko ařtean ikusi beař ez genukian gauza bat.

Eta da: gure Eleiza amaren. Agindu eta esan batzuk sekulako itzal eta begiramenik aundienaz artzea, eta beste batzuk beřiz, artakotzat ere artu nai ezda ibiltzea.

¿Zergaitik au?

¿Ez alda eliza bat eta ber-bera agintzen diguna, esaterako, jai egunetan meza osoa entzuteko baño idazki eta gañetiko irakuřgai txařak eta Berak galerazita edo kondenatutakoak ere ez irakuřtzeko?

¿Ez alda Eleiza ber-bera lapuřetarik ez egiteko baño biotz eta gorputzez ere garbi-garbiak izateko agintzen diguna?

¿Zergaitik, bada, Agindu baten utz egitea oben egitea dala uste izan eta bestetan erortzea ez?

¿Zergaitik ori?

¿Ez alda Eleiza ber-bera bata eta bestea agintzen diguna?

¿Ez alda Eleiza aginpide berdiña duana bata eta bestea agintzeko?

Nik uste bayetz.

Meza entzuteko egin beař au artzen degun ardurakin artuko bageun idazki eta izpařingi gure eleiza amak txařtxat emanik daukanak ez irakuřtzea, gure eřietara ekartzen diran izpařingi zital geyenak joan beařko lukete beřiro etoři diran tokietara.

¡Zein edeřa izango litzakean!

ONALDE.

GETARIA

IDIAKEZ'EN ALDEZ.—Igaro dan aztian U. B. B.'ko lendakari jaunak artu zituen itxas-gudaritzan arkitzen diran gudamutilen ařtean batutako txindi mordozka bat, beren abeřitik uřin arpitu ařen ezdira une batian bere, euren abeřiatzaz aztutzen. Guzitara 57 laurleko bildu ditue Idiakez'en auziaren emankořak ordaintzeko, eta adierazte die euren izen-abizenak argitaratzeko gure izpařingietan. Ořa, ba, da, zuen gogoa atsegindu, ta orain bu... tzeko getariař abeřtzale guzien izenean ... sarkada sutsu bat, guda-mutil denoi, ... auřerantzian ere jařaitu benetako abeř... dan Euzkadi'n aldez.

Getari'koak.—De la Hoz'tař Emili, I... bař'tař Silbestre, Uzin'dař J. Domeka, ... mio'tař Toma, Ařegi'tař Bediřa, Alkor... 'tař Maren.

Mutriku'koak.—Burgaña'tař Ilari, Le... zertu'tař Jon Joseba, Agiřezabalaga'tař Andoni, Basurko'tař Joseba.

Zumaya'koak. — Manterola'tař Pilip... Erkizia'tař Joseba, Agiřezabal'dař Iñak... Iruretagoyena'tař Juli, Manzisidor'tař ... goba, Amas'tař Pantzeska, Irigoyen'tař Pirmitiba.

Donosti'koak.—Agiře'tař Andoni, Atx... bal'dař Joseba Mirena, Guřutzaga'tař A... doni, Oses'tař Peli, Ibarnegarai'tař Bii... Indaberda'tař Martin, Landaberea'tař Er... ke.

Ondařabi'koak. — Etxebeste'tař Imanol, Lasarte'tař Eřoman, Sorozabal'dař Mame... ta, Aramendi'tař Joseba, Gaztañaspi'tař Augustin, Olaskoaga'tař Gergori, Lagar... zu'tař Gilelma, Aseginolaza'tař Koldobika.

Lezo'koak.—Zumeta'tař Joseba.

Itziar'koak.—Loyola'tař Joseba, Gartzia'dař Pantzeska.

Orio'kok.—Oztolozaga'tař Andoni, San Sebastian'dař Joseba Mirena, Doronsoro'tař Maren.

Gazteiz'koa.—Perez'tař Nakizo.
Ergobia'koa.—Aduriz'tař Bingen.
Bergara'koa.—Egaña'tař Justa.
Soraluze'koa.—Goldobika'tař Karmel.

Zarautz.—Lopetegi'tař Joseba, Alkorta'tař Jeronima, Pagoaga'tař Damas, Olazola'tař Eřaimun, Aristi'tař Toma, Uranue'tař Anastasi, Solabeřia'tař Eřikartu, Palacios'tař Peli, Etxabe'tař Joseba, Agpurua'tař Joseba, Alberdi'tař Joseba, Egaña'tař Pantzeska, Gandi'tař Paben, Etxadi'tař Mikel, Geuna'tař Pantzeska, Arana'tař antzeska, Bedialauneta'tař Jon, Aldea'tař Bingen, Azpilaga'tař Joseba, Jauregi'tař Jon, Aranzamendi'tař Alpontsa, Eizagiře'tař Sabin, Badiola'tař Koldobika, Txakartegi'tař Sabin, Egiguren'dař Ilari, Maguregi'tař Toma, Meñaka'tař Bingen, Fradua'tař Jon Imanol, Galdarao'tař Lokadi, Gardiazabal'dař Andoni, Zarandona'tař Pantzeska, Bengoetxea'tař Sakari, Betazař'tař Gal, Muxika'tař Jon, Galdarra'tař Lokadi, Olano'tař Augustin, Elorduy'tař Pantzeska, Zulueta'tař Toma, Uriběťař Pantzeska, Laka'tař Eusebi, Erkiaga'tař Pantzeska, Abaroa'tař Gerarda, Gorkoetxea'tař Joseba, Alastra'tař Nemesi, Bilbao'tař Peli, Bilbao'tař Bernarta, Urtxaga'tař Narkis, Ordodon'dař Kepa, Iribar'tař Jon, Lřandagoitia'tař Bonipazi, Anakabe'tař Todosi, Izunza'tař Josu, Ortuzar'tař Balendin, Auře'tař Balendin, Urutia'tař Eřapel, Aranburu'tař Joseba, Bolař'tař Estepan, Salsidua'tař Andoni, Korta'tař Gaspar, Valencia'tař Pantzeska, Gondra'tař Akentzi, Iřaibi'tař Jon Joseba, Gezuraga'tař Done, Eřazkin'dař Joseba, Otegi'tař Todor, Elortza'tař Toma, Olaeta'tař Sekunda, elaustegi'tař Jon, Santa'tař Bingen, Anasagasti'tař Arnulba, Saroa'tař Bartoloma, Armendariz'tař Luki.

ABERKOI

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA